

CĂTĂLIN BOGHIU

NETLINGVISTICA – EVOLUȚIE SAU INVOLUȚIE?

"În început era cuvântul", aflăm din Evanghelia după Ioan. În contextul biblic, "Cuvântul" se referă la Creatorul lumii și voința acestuia, dar importanța cuvântului este esențială pentru comunicarea umană și pentru transmiterea informațiilor, gândurilor, sentimentelor și valorilor de la o generație la alta.

Cuvintele joacă un rol important în dezvoltarea cognitivă și socială a individului, precum și în formarea identității și a conștiinței de sine. Sunt instrumente pentru transmiterea și păstrarea culturii, istoriei și a cunoștințelor umane, precum și pentru exprimarea creativității și imaginației prin poezie, literatură, teatru și arte.

Evoluția cuvântului scris a avut loc pe parcursul a mii de ani și a jucat un rol major în dezvoltarea societății umane. La început, scrierea a fost folosită pentru a înregistra informații economice și administrative, precum tranzacțiile comerciale și inventarele. Cu timpul, scrierea s-a dezvoltat pentru a include și scopuri literare, cum ar fi proza și poezia.

În antichitate, în jurul anului 3.400 î.Hr., în orașul sumerian Uruk, cineva a scrijelit pe o tăbliță din lut simboluri geometrice, reprezentând probabil produse agricole precum cereale și animale. Această tăbliță cunoscută sub numele de „Tăblița Uruk 14.108” dovedește că oamenii din Mesopotamia au depășit comunicarea orală și au reușit să creeze un sistem durabil pentru a transmite informații și idei pe distanțe lungi și de-a lungul timpului: *scrierea cuneiformă*.

Aceasta a evoluat semnificativ de-a lungul mileniilor, a devenit mai complexă, cu o varietate mai mare de simboluri și o utilizare mai sofisticată a gramaticii. Au apărut primele semne ale scrierii logografice, unde simbolurile individuale reprezentau cuvinte întregi. Dar, omenirea a simțit nevoia unei mai fine exprimări, așa că scrierea cuneiformă a atins maturitatea, cu un sistem complet de scriere silabică, permițând scrierea unui număr vast de cuvinte și fraze.

Aceasta a marcat începutul dezvoltării unei literaturi bogate, incluzând texte religioase, juridice, dar și literare. Biblioteca de la Ninive, cu o vastă colecție de texte cuneiforme, oferea la acea vreme o perspectivă asupra cunoștințelor și culturii babiloniene.

În paralel, în Egiptul antic a apărut *scrierea hieroglifică*, utilizată pentru a înregistra istoria și miturile.

Ulterior, fenicienii au dezvoltat un alfabet format din 22 de consoane, ce a devenit baza pentru multe alte alfabete. Grecii au adăugat vocalele și au modificat forma literelor. Cultura și civilizația occidentală a explodat, putându-se scrie opere literare, filosofice și științifice semnificative.

Etruscii, o civilizație dominantă în Italia centrală în perioada respectivă, aveau nevoie de un sistem de scriere pentru propria lor limbă. Așa că, au adoptat o variantă a alfabetului grec,

eliminând unele litere și modificând anumite simboluri grecești. Scrierea etruscă se putea citi atât de la stânga la dreapta, cât și invers (bustrofedon), spre deosebire de greacă, care se citea doar de la stânga la dreapta.

Alfabetul etrusc modificat a devenit baza pentru alfabetul latin, pe care romanii l-au preluat ulterior și l-au adaptat propriei lor limbi. Astăzi, este cel mai utilizat sistem de scriere din lume, utilizat în peste 200 de limbi.

Odată cu extinderea Imperiului Roman, latina clasică, limba literară și oficială, a intrat în contact cu limbile locale ale popoarelor cucerite. Acest contact a dus la o formă simplificată a latinei, numită latină vulgară, care era vorbită în viața de zi cu zi. Aceasta a evoluat independent, influențată de limbile substratului (dacice, traco-dace) și limbile adstratului (slave, greacă).

După secole de evoluție separată, dialectul latin din zona Daciei a devenit distinct de alte limbi romanice, dând naștere limbii române. Primele texte scrise în limba română veche apar în secolul al XVI-lea, influențate de slavonă (limba liturgică) și maghiară (limba administrației). Limba română a continuat să evolueze, adoptând cuvinte din alte limbi precum franceza, italiana și greaca.

Cu evoluția tehnologiei, scrierea a devenit mai accesibilă și mai ușor de realizat, ceea ce a dus la o creștere a producției și circulației de cărți. În secolul XV, apariția tiparului a revoluționat modul în care scrierile erau produse și distribuite, permițând accesul tuturor la informație.

În zilele noastre, scrierea a evoluat în mai multe forme digitale, cum ar fi e-mail-ul, blogurile și rețelele sociale. Acestea au permis o circulație rapidă a informației și o mai mare ușurință de acces la cunoaștere. Dar, în același timp, au dus și la altceva.

Evoluție sau involuție? Tinerii aleargă după obținerea rapidă a informației. Nu mai sunt citite cărți. Documentarea se face pe internet. Ceea ce în urmă cu nici douăzeci de ani era considerată literatură științifico-fantastică, acum este „fake-news”.

Scrisul lung și formulat s-a transformat în mesaje scurte și informale: „cf”, „bn”, „u”, „vb”, „npc”, „ms”, „bv” și multe altele. Prin aceasta, s-a pierdut din calitatea scrierii, deoarece mesajele informale nu necesită același nivel de atenție la detalii și de gândire profundă ca scrierea formulată. Ce s-a ales din limba română?

Nu pot să nu mă gândesc la frumoasele cuvinte ale lui Mihai Eminescu: *„Limba română la sine acasă e o împărăție bogată, căreia multe popoare i-au plătit banii în aur. A o dezbrăca de averile pe care ea le-a adunat în mai bine de 1.000 de ani, înseamnă a o face din împărăteasă cerșetoare...”*.

În prezent, emoțiile sau informațiile concise sunt exprimate tot mai mult prin emoticoane și abrevieri. Ne transformăm limba într-o cerșetoare? Dacă aceste forme de exprimare vor pătrunde și în literatură sau cercetarea științifică, va reprezenta prăbușirea civilizației noastre. Și-i dau dreptate lui Grigore Vieru: *„Întotdeauna m-am mirat cum poți să rămâi un prost în mijlocul unei Limbi atât de frumoase și înțelepte cum este Limba Română?”*.

Fără utilizarea unei scrieri formale, cu ajutorul căreia să se poată transmite informații complete și detaliate într-un mod clar și coerent, ne vom transforma într-o societate

superficială, cu indivizi ce nu au posibilitatea de a-și exprima subtil și detaliat gândurile și sentimentele.

Ne vom pierde bogăția și diversitatea culturii, a istoriei și a literaturii, nu va mai exista creativitate și imaginație, dezvoltare tehnologică și științifică.

Că bine zice David Boia, parafrazând primul vers din poezia lui Alexei Mateevici, păstrând îndemnul de a prețui limba română:

*„Limba noastră-i o comoară,
Eu zic să o păzim, flăcăi,
Că astăzi pe diverse căi
Vin unii și o... omoară!”*

BTW ILY ;)

În traducere din netlimbaj, între noi fie vorba, vă iubesc! Și am adăugat un emoticon care face cu ochiul, adică un pic de umor și complicitate, dar și subtilitate, un secret între noi, un mic complot. Sau, pur și simplu, ghiduș. Am fost clar?